

Biografie Instituut

Jaarverslag Biografie Instituut 2016

Jaarverslag 2016

Postadres

Biografie Instituut
Rijksuniversiteit Groningen
Postbus 716
9700 AS Groningen

Bezoekadres

Oude Boteringestraat 32
9712 GJ Groningen

Telefoon

050-363 5816/9069

E-mail

Biografie.Instituut@rug.nl

Website

www.biografieinstituut.nl
www.rug.nl/biografieinstituut

ISBN: 978-90-367-8627-0

rijksuniversiteit
groningen

Jaarverslag Biografie Instituut
Rijksuniversiteit Groningen
2016

GRONINGEN UNIVERSITY PRESS

Voor het eerst op de Kermis alhier!
Nieuw. Nieuw.
Levende Photographiën.

ENORM SUCCES.

Gedurende de Kermis is alhier gearriveerd

De Electriscbe Kinematograaf
en BIOGRAAF,
Standplaats Vischmarkt.

 Hiermede hebben wij de eer het gesachte publiek dezer gemeente en omstreken kennis te geven, dat wij zijn gearriveerd met de onovertroffen **ELECTRISCHE KINEMATOGRAAF**, zijnde een verbeterd systeem, waardoor het trillen voorkomen wordt.

De Machine geeft de beelden levensgroot en zeer duidelijk weer, zels zoo, dat men meent de Tooneelen in werkelijkheid te aanschouwen. De Salon is geheel naar de eischen des tijds ingericht en electrisch verlicht.

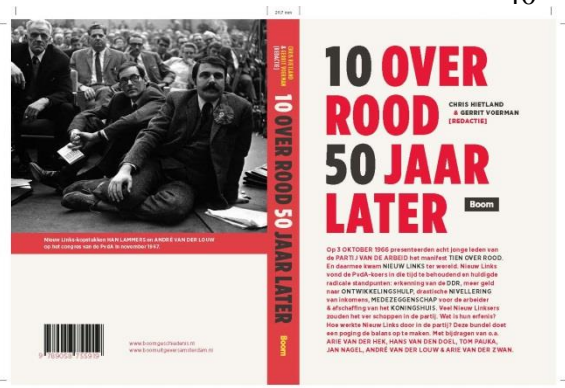
De nieuwste en precietigste Tableaux zullen worden vertoond, als:

Het optrekken der Transvaalsche Boeren naar het oorlogsterrein. Het transporteeren van Engelsche krijgsgevangenen door de Boeren naar Pretoria. De aftocht der Engelsche Lanciers na den slag bij Modderivier. Aankomst van den spoorreijn te Pretoria. Een stierengevecht te Madrid (zeer interessant!) Gesnaptc dieren, enz. enz. Meer dan 1000 verschillende tableaux!

Elk uur een voorstelling met afwisselend programma.

's-Middags Extra **KINDERVOORSTELLING.**
DE DIRECTIE, N. H. SCHINKEL.

Inleiding	6
Biografie Instituut	
1.1 Medewerkers	7
1.2 Promovendi	7
1.3 Financiën	8
1.4 Subsidies	9
1.5 Website en nieuwsbrief	9
1.6 Biography Society / The Biographical Turn	10
Projecten	
2.1 Promotieprojecten	11
2.2 Afgeronde promotieprojecten	19
2.3 Congressen en bundels	28
2.4 Digitaliseringsprojecten	28
2.5 Publicaties	30
Wetenschappelijke publicaties	30
Vakpublicaties	31
Lezingen en wetenschappelijke activiteiten	34
2.6 Redacteurschappen en adviescommissies	37
Onderwijs en samenwerkingsverbanden	
3.1 Onderwijs	40
3.2 Samenwerkingsverbanden	40
3.3 Biografisch Portaal	40

Inleiding

Per 1 september 2004 is aan de Rijksuniversiteit Groningen het Biografie Instituut gevestigd. Dit jaarverslag biedt een overzicht van de voornaamste activiteiten, ontwikkelingen en werkzaamheden van het Biografie Instituut in het kalenderjaar 2016.

Het Biografie Instituut is verbonden aan de Faculteit der Letteren. De vestiging van het instituut werd financieel mede mogelijk gemaakt door Stichting Democratie en Media (SDM). Het Biografie Instituut voert een strikt autonoom beleid.

De doelstellingen van het Biografie Instituut zijn:

- infrastructuur en inhoudelijke ondersteuning bieden aan academici die biografisch onderzoek doen,
- het stimuleren en ontwikkelen van theorievorming rond de biografie als wetenschappelijk genre.

In het kader van de theorievorming over de biografie wordt de uitgave nagestreefd van biografieën, congresbundels en wetenschappelijke artikelen. Hiertoe is sinds 1 maart 2007 een bijzondere leerstoel ingesteld, die op 1 maart 2012 is omgezet in een gewone leerstoel. Tevens is per die datum de leerstoelgroep Geschiedenis en Theorie van de Biografie in het leven geroepen (www.rug.nl/staff/departments/17946).

Behalve promovendi worden op het Biografie Instituut ook Masterstudenten begeleid, die binnen het onderzoeksdomein een afstudeerscriptie schrijven of een onderzoekscollege volgen. Vanuit het instituut wordt jaarlijks het Mastercollege ‘Biografische benadering van geschiedenis’ aangeboden. Dit onderzoekscollege staat ook open voor ‘contractstudenten’.

Binnen het thema journalistiek, uitgeverij en sociaaldemocratie doen medewerkers van het instituut de komende jaren onderzoek op diverse niveaus: naar bronnen, naar narratieve vormen en naar sociaal-culturele context. Daarnaast worden andere domeinen geëxploreerd, zoals kunst, ondernemerschap, onderwijs, politiek, religie en techniek.

1.1 Medewerkers

- Prof.dr. J.W. Renders, directeur, heeft de dagelijkse leiding van het instituut.
- I.L. Hengeveld, coördinator, is belast met de coördinatie van het instituut.
- Dr. B.B.J. de Haan, onderzoeker, was per 1 september 2009 aangesteld om theoretisch onderzoek te doen naar biografische tradities in internationaal perspectief.
- J.S. Harmsma MA, promovendus (0,9 fte), per 1 april 2013 aangesteld om de biografie van Jelle Zijlstra te schrijven.
- C.H. Hietland MA, promovendus (0,9 fte), per 1 april 2014 aangesteld om de biografie van André van der Louw te schrijven.
- Dr. E.M. Rovers, onderzoeker (1 fte), per 1 september 2011, tot 1 oktober 2016, aangesteld om de biografie van Boudewijn Büch te schrijven.
- D. Veltman MA, promovendus (1 fte), per 1 september 2016 aangesteld om de biografie van Felix De Boeck te schrijven.

1.2 Promovendi

Het Biografie Instituut begeleidde in het jaar 2016 naast twee senioronderzoekers in totaal twaalf promovendi. Drie van deze promovendi zijn medewerkers van het instituut, een NWO-promovendus en acht zijn buitenpromovendi.

- Jonne Harmsma schrijft de biografie van Jelle Zijlstra; begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders en prof.dr. J.M. Berk.
- Chris Hietland schrijft de biografie van André van der Louw; begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders, prof.dr. G. Voerman en prof.dr. P. van de Laar.
- David Veltman schrijft de biografie van Felix De Boeck; begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders en prof.dr. J. Tollebeek.

Buitenpromovendi

- Richard Hoving schrijft de biografie van Joseph Kotälla;
begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders.
- Roelie Zwikker schrijft de biografie van Vincent Willem van Gogh;
begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders.
- Gerben Wynia schrijft de biografie van C.O. Jellema;
begeleidingscommissie: prof.dr. G.J. Dorleijn en prof.dr. J.W. Renders.
- Co Strootman schrijft de biografie van P.J.Bouman;
begeleidingscommissie: prof.dr. K. van Berkel en prof.dr. J.W. Renders.
- Nigel Hamilton schreef een deelbiografie van Franklin Delano Roosevelt;
begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders en prof.dr. D.F.J. Bosscher.
- Chris Gevers schrijft de biografie van Petrus Tammens;
begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders en prof.dr. D.F.J. Bosscher.
- Coen Brummer schrijft de biografie van Samuel van Houten;
begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders en prof.dr. G. Voerman.
- Jacqueline van Paaschen schrijft de biografie van Marie Tak van Poortvliet;
begeleidingscommissie: prof.dr. J.W. Renders.

1.3 Financiën

Het Biografie Instituut wordt bij besluit van het faculteitsbestuur binnen de RUG financieel projectmatig behandeld. Dat wil zeggen: externe financiële middelen worden geworven ten behoeve van de bekostiging van congressen, symposia en congresbundels. Het bestaan van het instituut zelf werd, behalve door het Instituut voor Cultuurwetenschappelijk Onderzoek Groningen mede ondersteund door Stichting Democratie en Media.

Andere projecten werden financieel gesteund door de volgende subsidiegevers.

1.4 Subsidies

De Nederlandsche Bank (biografie Zijlstra)

Dr. Abraham Kuiperfonds (biografie Zijlstra)

Gemeente Rotterdam (biografie Van der Louw)

NOS (biografie Van der Louw)

NPO (biografie Van der Louw)

VARA (biografie Van der Louw)

Onderzoeksschool RUG (biografie Zijlstra en biografie Van der Louw)

SDM (Biografie Instituut en biografie Van der Louw)

SNS Reaal (biografie Van der Louw)

Stichting Felix De Boeck (biografie Felix De Boeck)

1.5 Website en Nieuwsbrief

Het Biografie Instituut heeft een tweetalige website (Nederlands en Engels): www.rug.nl/BiografieInstituut, ook bereikbaar via www.BiografieInstituut.nl. Op deze site is informatie te vinden over de doelstellingen en het onderzoeksterrein van het instituut, alsmede informatie over lopende projecten en congressen. De site bevat een nieuwsrubriek die doorlopend wordt geactualiseerd.

Op de site staan bovendien door het instituut geëntameerde digitale bestanden. Ook wordt het Nationaal Pseudoniemen Archief (NPA) op de site bijgehouden. Voorts is er een uitgebreide lijst met aan biografie gerelateerde links gemaakt, en kan men via de site contact opnemen met het instituut en zijn medewerkers.

De website van het Biografie Instituut werd al direct vanaf oprichting het meest bezocht van alle onderzoeksites van de Faculteit der Letteren. De website is dit jaar ruim 29.860 keer bezocht.

Geïnteresseerden kunnen zich aanmelden om op de hoogte gehouden te worden van activiteiten van het instituut door middel van een nieuwsbrief die per email wordt verspreid. Momenteel wordt de nieuwsbrief aan ruim 800 personen verstuurd. Dit kalenderjaar werden zes digitale nieuwsbrieven verstuurd.

1.6 The Biography Society

Op zaterdag 7 november 2015 is aan de Aix-Marseille Université The Biography Society/Société de Biographie opgericht. Het doel van de The Biography Society is het

stimuleren van internationaal wetenschappelijk onderzoek op het terrein van de biografie. Voorzitter van de Society is prof. Joanny Moulin (Aix-Marseille Université). Vice-president is prof. Hans Renders

(Biografie Instituut). Nigel Hamilton (University of Massachusetts Boston/Biografie Instituut) is benoemd als honorair voorzitter. De andere leden van het bestuur zijn prof. Sigurður Gylfi Magnússon (Reykjavík Academy), Alexandre Tremblay (Aix Marseille Université), prof. Martine Boyer-Weinmann (Université Lumière-Lyon 2), Sophie Vallas (Aix-Marseille Université), Binne de Haan (Biografie Instituut) en Maryam Thirriard (Aix-Marseille Université).

Nieuwe wetenschappelijke publicatiereeks: Biography Studies

Vanaf 2017 zal onder onder auspiciën van het Biografie Instituut en in samenwerking met The Biography Society de wetenschappelijke publicatiereeks ‘Biography Studies’ bij Brill Publishers (Boston/Leiden) verschijnen. Er zal in deze reeks jaarlijks een nieuwe studie op het terrein van de biografiewetenschap verschijnen. De hoofdredacteur van de reeks is Hans Renders (Biografie Instituut). De Advisory Board bestaat uit Joanny Moulin (Aix-Marseille Université), Sigurður Gylfi Magnússon (Reykjavík Academy), Nigel Hamilton (University of Massachusetts Boston/Biografie Instituut) en Lindie Koorts (University of the Free State).

Publicatie *The Biographical Turn*

In september verscheen bij Routledge de bundel *The Biographical Turn: Lives in history*, geredigeerd door Hans Renders, Binne de Haan en Jonne Harmsma. De bundel telt 16 hoofdstukken waarin de ‘biographical turn’

wordt behandeld vanuit diverse thema's en onderzoeksvelden in de geesteswetenschappen. De auteurs van de bundel zijn Debby Applegate, Enny de Bruijn, Sjoerd van Faassen, Binne de Haan, Nigel Hamilton, Jonne Harmsma, Craig Howes, Christian Klein, Lindie Koorts, Sabina Loriga, Sigurður Gylfi Magnússon, Joanny Moulin, Hans Renders, Carl Rollyson en Kaarle Wirta.

Projecten

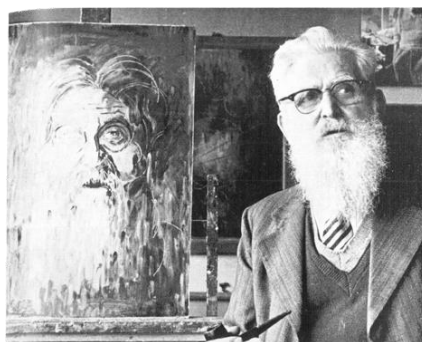
2.1 Biografieprojecten

Een van de voornaamste doelstellingen, het begeleiden van biografen, kreeg in 2016 zijn beslag door de begeleiding van onder anderen Jonne Harmsma (Jelle Zijlstra), Chris Hietland (André van der Louw), Richard Hoving (Joseph Kotälla), Nigel Hamilton (Franklin Delano Roosevelt), Chris Gevers (Petrus Tammens) en David Veltman (Felix De Boeck).

Felix De Boeck

De kunstenaar Felix De Boeck (1898-1995) woonde en werkte gedurende zijn hele leven op zijn boerderij in Drogenbos, nabij Brussel. Hij wilde graag gezien worden als de schilder die boert om in zijn levensonderhoud te voorzien – en niet als de romantische schilderende boer. Om die reden kon hij alleen op zondag aan zijn schilderijen werken. In egodocumenten, tijdschriftbijdragen en vraaggesprekken schildert hij zich af als de eenling, die zich niet rekende tot een bepaalde groep of kunststroming, en die zijn werk het liefst tentoongesteld wilde zien in solo-exposities.

De Boeck's werk ontwikkelde zich gedurende zijn hele leven in de richting van een grotere abstractie. In het begin van zijn artistieke carrière was hij nog vooral beïnvloed door stromingen als het fauvisme, kubisme en futurisme. Maar in dit vroege werk is ook een religieuze inslag en belangstelling voor de natuur terug te vinden. Hij koos

dus niet alleen voor een fysieke afstand van de grote kunstcentra van zijn tijd, zoals Parijs of Antwerpen. Ook inhoudelijk probeerde hij een nieuwe invulling te geven aan het modernistische kunstklimaat van zijn tijd, dat het ‘natuurlijke’ in de kunst of de religieuze beleving steeds meer begon af te wijzen.

In de biografie zal het spanningsveld aan bod komen die De Boeck’s keuze voor het boerenleven teweeg bracht in het cultureel-maatschappelijk debat van zijn tijd. Hoe mengde hij zich in discussies over het modernistische kunstenaarschap? Hoe waren de verschrikkingen van de Eerste en Tweede Wereldoorlog van invloed op zijn ideeën over het kunstenaarschap? Welke positie nam De Boeck in in de groep rond de kunsttijdschriften *Les Sept Arts* en *Het Overzicht*? En hoe verging het hem tijdens zijn zelfverkozen retraite na de dood van zijn ouders, broer en kinderen? Hoe heeft dit kluizenaarschap bijgedragen aan de mythevorming rond de persoon van De Boeck?

Het onderzoek is van belang voor de kennis van de geschiedenis van de modernistische kunst in België. Ontwikkelde deze zich vooral vanuit de grote steden, waar vele avant-garde groeperingen voor vernieuwing in de kunst zorgden, of valt er zoiets als een ‘arcadisch modernisme’ in de Belgische 20^e eeuwse kunst aan te wijzen?

P.J. Bouman

Pieter Jan Bouman (1902-1977) nam op dertigjarige leeftijd een taak op zich: ‘het geestelijk leiding geven in een ontwrichte tijd’. Daartoe schreef hij boeken waarmee hij in de jaren vijftig de bekendste en meest gelezen historicus werd. In Boumans boeken staat de mens met zijn persoonlijke lotgevallen en beleving van de geschiedenis centraal. Zijn *Revolutie der eenzamen* (1953) werd een bestseller met vierendertig drukken en werd in acht talen vertaald.

Bouman, vanaf 1946 hoogleraar sociologie in Groningen, was een veel gevraagd spreker en had een uitgebreid netwerk: journalisten, universitaire

collega's in binnen- en buitenland, ondernemers, ministers en leden van het Koninklijk Huis.

Historici waren niet blij met het werk van Bouman. Zijn zogeheten 'vrije boeken' werden stevig bekritiseerd en verguisd. De publicaties zouden onwetenschappelijk broddelwerk zijn. Bouman vond daarentegen dat zijn 'vrije' boeken niet als wetenschappelijk mochten worden beoordeeld maar daarom nog wel voldeden aan de hoogste eisen.

Binnen de sociologie kwam Bouman met zijn cultuursociologische opvattingen eveneens in een lastige positie terecht. Toen hij in Groningen begon bracht hij voor sociologie zijn eigen handboek mee. Vele generaties sociologiestudenten zijn daarmee opgeleid. Maar toen vanaf het begin van de jaren vijftig de zogeheten 'moderne' sociologie ging domineren werden opvattingen, zoals Boumans klassieke cultuursociologische concept, als irrelevant gezien.

Bouman koesterde een wantrouwen tegen de wetenschap en wilde de titel professor liever niet gebruiken. Bij zijn afscheid in 1968 weigerde hij om in toga geportretteerd te worden. Twintig jaar later herstelde de universiteit deze omissie. Het symboliseert de strijd die Bouman vrijwel zijn gehele leven voerde met de wetenschap. In het domein van de wetenschap wilde hij zich niet thuis voelen, het was voor hem de perfecte plek om niet op zijn plaats te zijn. En toch hoorde hij erbij en deed hij wat hij moest doen. Hij schreef de nodige wetenschappelijke publicaties, was er trots op om rector magnificus te zijn en blij om er weer vanaf te zijn. Nog niet eerder is Boumans strijd met de wetenschap en de oorzaak van zijn populariteit in een volledig biografische benadering onderzocht. De biografie laat een vrijwel onbekende Bouman zien: het obsessievolle werken aan zijn levensproject en zijn drijfveren daartoe, zijn strijd tegen de wetenschap die hij tegelijkertijd diende. De biografie toont Bouman als de zelfbenoemde cultuurdrager die soms een verkeerde afslag nam, maar vooral succes en faam verwierf.

Vincent Willem van Gogh

Binnen het Van Gogh Museum wordt in eerste instantie uitgebreid onderzoek gedaan naar de kunstenaar Vincent van Gogh en zijn tijdgenoten. Meer specifieke aandacht voor diens in 1978 overleden neef,

de oprichter van het Van Gogh Museum, bleef tot nu toe op de achtergrond. De geplande biografie zal inzicht geven in het leven en de loopbaan van deze man, die vastbesloten was de collectie van Vincent en Theo van Gogh in stand te houden en toegankelijk te maken voor het publiek.

Vincent Willem van Gogh werd op 31 januari 1890 in Parijs geboren als zoon van Theo van Gogh (1857-1891) en Jo Bonger (1862-1925). Zij vernoemden hun enig kind naar Theo's broer, de kunstenaar Vincent van Gogh (1853-1890). Na het vroegtijdig overlijden van Theo in 1891 ging de collectie tekeningen, schilderijen en brieven van Van Gogh, alsmede de werken van tijdgenoten die Vincent en Theo hadden verzameld, over in handen van Jo. Toen zij in 1925 overleed, erfde haar zoon de collectie.

Van Gogh was een veelzijdig en ondernemend persoon. In de periode 1907-1914 studeerde hij werktuigkunde aan de Universiteit van Delft. Nadat hij in januari 1915 trouwde met Josina Wibaut, woonde en werkte hij als ingenieur in Frankrijk, de Verenigde Staten en Japan. Begin 1920 keerde het echtpaar terug naar Nederland. Samen met oud-studiegenoot Ernst Hijmans begon Van Gogh in Amsterdam een organisatie-advies bureau, een van de eerste in Nederland.

Na 1945 richtte Van Gogh zijn aandacht steeds meer op het bestuderen en bekend maken van zijn beroemde oom. Hij vond het belangrijk dat de verzameling ook na zijn overlijden bijeen zou blijven en daarom bracht hij die op initiatief van de staat in 1962 onder in de speciaal daarvoor opgerichte Vincent van Gogh Stichting. Op 3 juni 1973 opende het Rijksmuseum Vincent van Gogh de deuren voor het publiek. Tot kort voor zijn overlijden op 28 januari 1978 was Van Gogh vrijwel dagelijks in het museum te vinden en zette hij zich in voor alles wat met Vincent, Theo en het museum te maken had.

C.O. Jellema

C.O. Jellema (1936-2003) studeerde theologie en Duits, en doceerde Duitse literatuur aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij was een gerespecteerd dichter: zijn werk is vertaald in het Engels, Duits en Frans. Hij nam deel aan Poetry International, zat in literaire jury's en besturen, en recenseerde jarenlang literatuur voor verschillende dagbladen. Daarnaast was hij actief als essayist en vertaler. Bij dit onderzoek staan twee invalshoeken centraal: het spanningsveld rond de autonomie van de literatuur en de rol van de homoseksualiteit in de constructie van Jellema's persoonlijke en poëtische identiteit.

Op het punt van de autonomie zal een aantal samenhangende vragen het onderzoek sturen. Bijvoorbeeld: hoe verliep het moeizaam verkrijgen van literaire erkenning? Jellema's werk en poëtische opvattingen sloten niet of slechts ten dele aan bij werk en opvattingen van dan beeldbepalende dichters en leidende critici. Daarom is het interessant om na te gaan welke ontwikkeling zijn literaire werk en literatuuropvatting hebben doorgemaakt. Hierbij is aandacht voor het werk van door hem vertaalde Duitse mystici van belang. Vanaf zijn debuut in 1961 is in zijn werk namelijk een religieuze thematiek aanwezig. Wat betekende die aandacht voor deze thematiek in een tijd waarin het ongebruikelijk was religieus-metafysische kwesties aan de orde te stellen?

Homoseksualiteit maakte in de tweede helft van de twintigste eeuw een belangrijke ontwikkeling door van taboe naar maatschappelijke acceptatie. Vragen hierbij zijn: hoe verliep Jellema's aanvaarding van zijn homoseksualiteit? Welke betekenis had de ontmoeting op zesjarige leeftijd met een Duitse soldaat – een vroege inwijding in de homo-erotiek – voor zijn leven en werk? In hoeverre is de erotiek in zijn poëzie homo-erotisch? Hoe verhoudt zich een en ander tot de kenmerken van leven en werk van andere auteurs uit dezelfde periode, waarin homoseksualiteit en homo-emancipatie volop in de belangstelling stonden?

Schrijven was voor Jellema een zoeken naar een identiteit, een bevestiging van eigenwaarde. Tot de factoren die hierbij bepalend zijn geweest behoren onder meer de anderhalf jaar dat hij als jonge jongen moest kuren in verband met tuberculose, de worsteling met zijn homoseksualiteit, de standbewuste opvoeding en zijn afgebroken theologiestudie. De gekozen methodiek maakt het mogelijk deze en andere factoren nader te onderzoeken en boven het particuliere uit te tillen, zodat uitspraken gedaan kunnen worden over het literaire en cultuur-maatschappelijke klimaat waarin Jellema werkte.

Joseph Kotälla

Een ‘mensch-duivel’, noemde de voormalige verzetskrant *Het Parool* hem kort na de oorlog. De krant deed in november 1945 verslag van het opgraven van de slachtoffers van Joseph Kotälla in de omgeving van het Duitse concentratie-kamp Amersfoort. De kleine SS’er gedroeg zich in de oorlogsjaren als plaatsvervangend kampcommandant uiterst wreed en gaf leiding aan meerdere vuurpelotons. De krant stelde dat Kotälla ‘zijn hoogste genot vond in het aanschouwen van in pijn gekromde lichamen en de doodangst in de ogen van de stervenden’.

Dit onderzoek brengt gedetailleerd Kotälla’s problematische jeugd in kaart in het door etnische conflicten gedomineerde Opper-Silezië. Zijn carrière in het Duitse leger die volgde na de Duitse inval in Polen, wordt nauwgezet beschreven.

Na een korte periode aan het Oostfront werd hij overgeplaatst naar Nederland. Zijn werk in Kamp Amersfoort vormt een belangrijk bestanddeel van dit onderzoek. Nagegaan wordt in hoeverre Kotälla met zijn wrede optreden in het concentratiekamp een uitzondering was, in vergelijking met andere kampbewakers. Door onderzoek te doen naar deze plaatsvervangend commandant wordt een niet eerder gehanteerd deelnemersperspectief geboden op het beruchte kamp in Amersfoort, namelijk dat

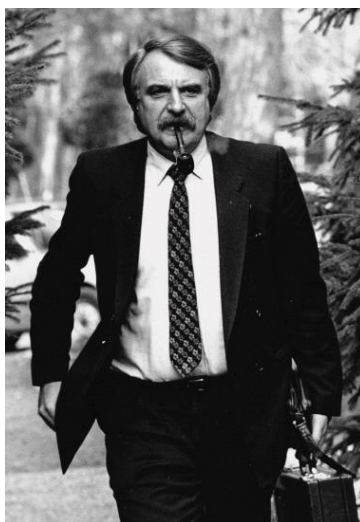

van de ‘daders’. Op basis van niet eerder geraadpleegde bronnen en getuigenissen wordt ook duidelijk welk beeld Kotälla van zichzelf had.

De naoorlogse berechting van Joseph Kotälla en de slepende discussie over zijn mogelijk vervroegde vrijlating (Drie van Breda) zijn tot op heden onderzocht vanuit de politieke en maatschappelijke discussie over hoe om te gaan met oorlogsmisdadigers. Dit onderzoek daarentegen richt zich in de eerste plaats op de achtergronden, motieven en interpretaties van Kotälla.

André van der Louw

André van der Louw (1933-2005) had een veelzijdige carrière. Hij was actief als journalist, PvdA-politicus en bestuurder. Als journalist werkte hij bij onder meer voor de VARA en voor *Hitweek*. Eind jaren zestig verwierf Van der Louw landelijke bekendheid als leidend figuur van Nieuw Links, een beweging die streefde naar verandering binnen de PvdA. In 1967 werd hij in het bestuur van de PvdA gekozen, vier jaar later was hij partijvoorzitter. In deze jaren ontwikkelde hij zich van een rebels partijlid tot een professioneel politicus. In 1974 werd Van der Louw beëdigd als burgemeester van Rotterdam. Daar leek hij in zijn element. Toch nam hij in 1981 als minister van CRM plaats in het tweede kabinet-Van Agt. Na de snelle val van dit weinig succesvolle kabinet leek het er even op dat hij Den Uyl zou opvolgen als leider van de PvdA. In plaats daarvan verdween hij uit de Haagse politiek. Hij werd voorzitter van de KNVB (1986-1989) en de NOS (1994-1997). Begin jaren negentig streed Van der Louw, twintig jaar na het einde van Nieuw Links, nogmaals voor een andere koers van de PvdA. Ditmaal met weinig resultaat.

Dit biografisch onderzoek beoogt de persoonlijke achtergrond en de publieke werkzaamheden van Van der Louw met elkaar te verbinden en in een historisch perspectief te plaatsen. Dit zal naar verwachting licht werpen op de samenhang tussen de veelzijdige activiteiten van Van der Louw en

inzicht geven in de ontwikkeling van zijn politieke opvattingen. Vier thema's staan in het onderzoek centraal: zijn journalistieke en culturele activiteiten, zijn rol binnen de PvdA, zijn politieke stijl en zijn (zelf)representatie. De biografie draagt onder meer bij aan de geschiedschrijving over de PvdA en de naoorlogse sociaal-democratie in Nederland en aan het onderzoek naar politieke cultuur in het algemeen.

Petrus Tammens

Petrus Tammens was 'verreweg de minst geliefde burgemeester van Groningen', schreef stadshistoricus Beno Hofman in zijn boekje over de mannen die de ambtsketen van de stad droegen. Waarschijnlijk was Tammens ook degene die het ambt, dat hij bekleedde van 1943 tot 1945, het minst had geambieerd. Nadat de bezetter de vooroorlogse burgervader P.W.J.H. Cort van der Linden uit zijn functie onthief, zocht de collaborerende Nationaal-Socialistische Beweging (NSB) lange tijd naar een geschikte opvolger. Meerdere kandidaten vielen af, de meesten omdat zij een andere post aanvaardden. De keuze viel uiteindelijk op de landbouwer Tammens uit Ruigezand. Tot dan toe vervulde hij diverse bestuursfuncties in agrarische organisaties en assisteerde hij als bestuursraad de commissaris der provincie, zijn partijgenoot C.F. Staargaard. Tammens de functie in eerste instantie weigerde. De spoeling aan geschikte kandidaten was voor de NSB echter dun, waarna Tammens toegaf aan de druk die Anton Mussert persoonlijk op hem uitoefende. Begin 1943 vond met veel nationaal-socialistisch machtsvertoon de inhuldiging plaats.

Peter Romijn maakte in *Burgemeesters in oorlogstijd* een onderscheid tussen twee soorten NSB -burgemeesters. De ene groep wilde vooral bewijzen dat ook nationaal-socialisten goede burgervaders konden zijn. Sommigen van hen wisten in hun gemeente een zekere populariteit te verkrijgen. De andere groep bestond uit overtuigde nationaal-socialisten die het publieke ambt aangrepen om een politiek doel te bereiken. Tot deze groep behoorden veelal de haviken. Deze biografie zal aantonen dat Tammens behoorde tot de tweede categorie. Tammens is bovendien een

figuur zoals die nog niet eerder in een Nederlandse biografie is bestudeerd: een combinatie van bestuurder, boer en NSB-politicus.

Jelle Zijlstra

Jelle Zijlstra (1918-2001) was tijdens zijn carrière minister van Economische Zaken en Financiën, senator, premier en werd uiteindelijk president van De Nederlandsche Bank. Ondanks het feit dat Zijlstra tussen 1952 en 1967 ruim vijftien jaar actief was in het politieke speelveld, zag de Friese econoom zichzelf nooit als politicus. Voor Zijlstra was de wetenschappelijke wereld van de Vrije Universiteit het ‘verloren paradijs’ en pas als president van De Nederlandsche Bank was Zijlstra naar eigen zeggen op zijn plek. In zijn autobiografie gaf Zijlstra aan dat de verklaring hiervoor was dat hij *homo economicus* was en geen *homo politicus*.

Toch bleek het afscheid nemen van de politiek makkelijker gezegd dan gedaan, want verschillende pogingen van Zijlstra om afstand te nemen van het Haagse mislukten of waren van korte duur. Schijnbaar tegen wil en dank bleef Zijlstra minister en lijsttrekker en werd hij uiteindelijk zelfs premier.

Zijlstra distantieerde zich als econoom van de Haagse politiek en prefereerde met een zakelijke stijl consensus en de lange termijn boven ‘vrome riedels’ en idealisme. Zowel landelijk als binnen de partijpolitiek stond Zijlstra voor een pragmatische koers, wat hem populariteit maar ook verzet opleverde. Zijlstra nam een prominente plaats in binnen de zich moderniserende ARP en in een veranderend politiek landschap, waar wederopbouw en regeren op brede basis langzaam van het toneel verdwenen.

Dit onderzoek richt zich op het leven en werk van Jelle Zijlstra, waarbij de nadruk zal liggen op de vragen: Welke invloed hadden crisis en oorlogsjaren op de ontwikkeling van Zijlstra als persoon, politicus en econoom? En wat was de rol van Zijlstra binnen de antirevolutionaire en Haagse politiek? Het onderzoek draagt bij aan de politieke geschied-

schrijving van het naoorlogse Nederland tussen wederopbouw, maakbaarheid en begrotingspolitiek.

2.2 Afgeronde projecten

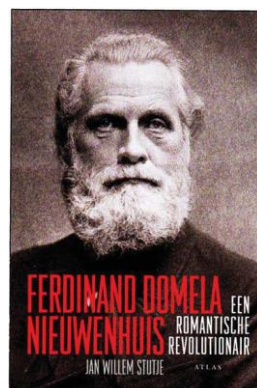

J.C. Bloem

Bart Slijper publiceerde de biografie van Bloem onder de titel *Van alle dingen los. Het leven van J.C. Bloem*, verschenen in mei 2007 bij Uitgeverij De Arbeiderspers. De herdruk verscheen in hetzelfde jaar. Bart Slijper promoveerde op 10 mei 2007.

Ferdinand Domela Nieuwenhuis

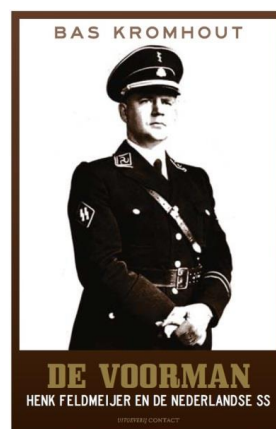
Het project over Ferdinand Domela Nieuwenhuis (1846-1919) werd mogelijk gemaakt door een zogenaamde Vidisubsidie van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). In mei 2012 is *Ferdinand Domela Nieuwenhuis. Een romantische revolutionair* verschenen bij Uitgeverij Atlas. In 2012 werd deze biografie genomineerd voor de Libris Geschiedenis Prijs en in 2013 voor de Gouden Boekenuil.

Henk Feldmeijer

Johannes Hendrik (Henk) Feldmeijer (1910-1945) was 'Voorman' van de Nederlandse SS. Daarmee was hij Heinrich Himmlers belangrijkste troefkaart in bezet Nederland. Feldmeijer radicaliseerde in hoog tempo. In 1939 richtte hij een nieuwe partijmilitie op naar het voorbeeld van de SS: de Mussert-Garde. Na de bezetting van Nederland in 1940 werd Feldmeijer belast met de opbouw van de Nederlandse SS.

Bas Kromhout promoveerde op dit onderzoek op 6 juni 2012. De handelseditie en inmiddels ook de tweede druk zijn

verschenen onder de titel *De Voorman. Henk Feldmeijer en de Nederlandse SS* bij Uitgeverij Contact.

Gerrit Jan van Heuven Goedhart

Na een studie rechten in Leiden werd Van Heuven Goedhart redacteur en vanaf 1930 hoofdredacteur van *De Telegraaf*. In 1933 werd hij hoofdredacteur van het *Utrechtsch Nieuwsblad*. Hij raakte betrokken bij het verzet en vanuit die positie kwam hij in contact met de illegale krant *Het Parool*. Van Heuven Goedhart leidde *Het Parool* vanaf 1942 tot hij medio 1944 naar Londen vluchtte, alwaar hij benoemd werd tot minister van Justitie in het kabinet Gerbrandy.

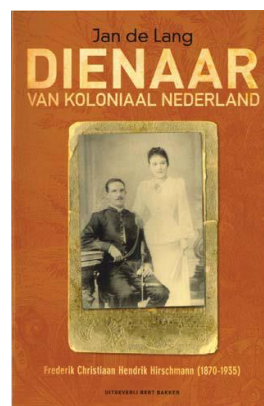
Terug in Nederland werd hij na de bevrijding hoofdredacteur van *Het Parool*. Op 1 januari 1951 werd hij benoemd tot Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen van de net opgerichte UNHCR. Jeroen Corduwener promoveerde op dit onderzoek op 28 februari 2011.

Frederik Christiaan Hendrik Hirschmann

Centraal in dit onderzoek staat de mate waarin Hirschmann exemplarisch was voor de Nederlandse aan de Koninklijke Militaire Academie te Breda opgeleide officier van het KNIL in een drietal decennia rond 1900.

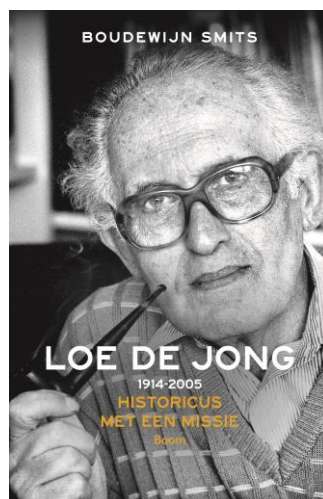
Jan de Lang promoveerde op dit onderzoek op 14 oktober 2010. De handelseditie is verschenen onder de titel *Dienaar van koloniaal Nederland. Biografie van Frederik Christiaan Hendrik Hirschmann (1870-1935)* bij uitgeverij Bert Bakker in april 2011.

Loe de Jong

Nooit eerder was een zo omvangrijke studie over een zo korte tijdsperiode in de nationale geschiedenis geschreven door slechts één auteur. Nadat de auteur zich meer dan een decennium uit het publieke leven had teruggetrokken en in 2005 overleed, bood een bijzonder aspect van dit levenswerk zich aan voor nader onderzoek: elke publieke discussie over de Tweede Wereldoorlog sinds 1945 was op de een of andere manier verbonden met Loe de Jong. Toen het laatste, dertiende deel van de serie (1988) verscheen, had De Jong vrijwel een halve eeuw lang in het brandpunt gestaan van de collectieve verwerking van het oorlogsverleden. Als geschiedschrijver, publieke persoon bekend van krant, radio, film en tv en als directeur van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie (RIOD) wist hij een stempel te drukken op de collectieve beeldvorming over de Tweede Wereldoorlog.

Deze studie, waarop Smits op 24 april 2014 promoveerde, is van betekenis voor de geschiedenis van de opinievorming en de maatschappelijke werking van de journalistiek in de tweede helft van de twintigste eeuw in Nederland. Deze bij Boom uitgegeven biografie is genomineerd voor de Boerhaave Biografie Prijs 2015 van de Koninklijke Hollandsche Maatschappij der Wetenschappen.

Helene Kröller-Müller

Tussen 1907 en 1938 stelde Helene Kröller-Müller een verzameling moderne beeldende kunst samen die op dat moment in West-Europa haar weerga nauwelijks kende. In eerste instantie verzamelde zij vanuit persoonlijke interesse, welke werd aangewakkerd door de kunstpedagoog H.P. Bremmer. Maar al snel, in 1911, ontstond bij haar het idee om voor de verzameling een museum te laten bouwen.

Eva Rovers promoveerde op dit onderzoek op 15 november 2010. De handelseditie *De eeuwigheid verzameld. Helene Kröller-Müller 1869-1939* is verschenen bij uitgeverij Bert Bakker. In 2012 won Rovers met dit proefschrift de Erik Hazelhoff Roelfzema Biografieprijs en de Jan van Gelderprijs in 2011.

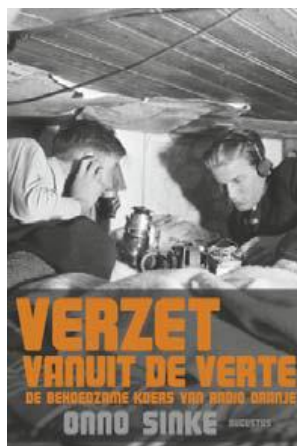
Alice Nahon

Behalve Guido Gezelle verkocht geen enkele Vlaamse dichter meer bundels dan Alice Nahon (1896-1933). Haar poëzie werd ook enthousiast onthaald door de literaire kritiek in Vlaanderen en Nederland. Toch wordt haar werk nu afgedaan als sentimenteel gerijmel of ‘*Gartenlaube*-poëzie’. Manu van der Aa schreef haar biografie. Dit onderzoek resulteerde in een promotie op 27 oktober 2008 en werd uitgegeven onder de titel ‘*Ik heb de liefde liefgehad*’. *Het leven van Alice Nahon*, uitgeverij Lannoo, Tielt 2008.

Radio Oranje

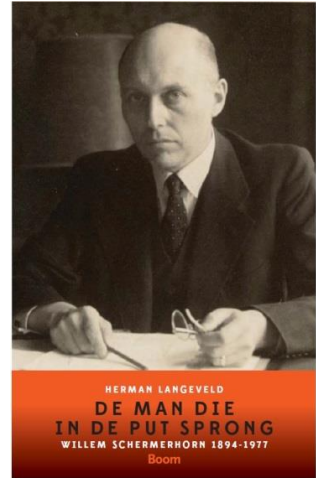
Toen de Tweede Wereldoorlog uitbrak werd radio beschouwd als een volwaardig wapen, net zo belangrijk als de landmacht, de luchtmacht of de vloot. Beroemdheden als de schrijver Thomas Mann en de antropoloog Claude Lévi-Strauss leenden hun stem aan de geallieerde zaak. Voor de Nederlandstalige radio vochten de schrijvers A. den Doolaard en Herman de Man en de journalisten Loe de Jong en Henk van den Broek op hun manier voor een geallieerde overwinning. Als regeringsomroep had Radio Oranje een gezag dat andere Nederlandstalige radiostations zoals de Nederlandse afdeling van de BBC of het WRUL-station uit Boston ontbeerden.

Sinke promoveerde op 20 april 2009 op dit onderzoek *Verzet vanuit de verte. De behoedzame koers van Radio Oranje*, de handelseditie verscheen bij uitgeverij Augustus.

Willem Schermerhorn

Reeds op 31-jarige werd Willem Schermerhorn hoogleraar aan de Technische Hogeschool te Delft; als pionier van de luchtkartering zou hij internationale erkenning vinden. Maar aan het einde van de jaren dertig raakte hij zijdelings bij de politiek betrokken, toen hij voorzitter werd van Eenheid door Democratie. Vanwege dit voorzitterschap werd hij in het gijzelaarskamp in Sint Michielsgestel opgesloten. Hier werd Schermerhorn leider van de gijzelaars; onder hen ontstond het idee dat hij de geschikte figuur zou zijn om als premier inhoud aan de politieke en maatschappelijke vernieuwing na de bevrijding te geven. *De man die de put in sprong. Willem Schermerhorn 1894-1977* verscheen in 2014 bij uitgeverij Boom.

Jan Wier

De arts Jan Wier staat bekend als eerste serieuze tegenstander van de heksenvervolging. De heksenprocessen achtte hij onrechtmatig omdat ze over nietbestaande misdrijven gingen en omdat verdachten gefolterd werden.

Jan Wier geldt als een grondlegger van de moderne psychiatrie. Vera Hoorens promoveerde op 6 juni 2011. *Een ketterse arts voor de heksen. Jan Wier (1515-1588)* verscheen bij uitgeverij Bert Bakker.

Denken over biografie

Welke theoretisch-kritische benaderingen hebben in de twintigste eeuw het internationale denken over biografie vormgegeven en wat heeft dat voor gevolgen gehad voor de interpretatie van de biografie als vorm van geschiedschrijving? Deze

vraag stond centraal in het promotieonderzoek *Van kroon tot bastaard. Biografie en het individuele perspectief in de geschiedschrijving*.

In de twintigste eeuw is de biografie bij uitstek een in kritisch opzicht veronachtzaamde vorm van historiografisch onderzoek geweest. De biografie werd uiteindelijk zelfs meer als een literaire vorm beschouwd dan als een onderdeel van de historische wetenschap. Tegen de biografie als een methode behorend tot de geschiedschrijving zijn diverse bezwaren aangedragen. Omdat de biografie zich richt op één individu zou er van volwaardige geschiedschrijving geen sprake kunnen zijn. Verder zouden biografen de biografie buiten de geschiedwetenschap hebben geplaatst door al te gretige toepassing van ‘literaire’ verhaaltechnieken en het ontbreken van duidelijke onderzoekscriteria, waardoor biografen geen aansluiting vinden bij nieuwe inzichten in het academisch onderzoek. Deze studie biedt daarom een overzicht van de academische visies op biografie die in de twintigste eeuw ontwikkeld zijn, maar vooral ook een interpretatiekader voor de vragen die in de loop der tijd over de biografie zijn gesteld. Binnen de Haan promoveerde op dit onderzoek op 28 mei 2015. Zijn proefschrift *Van kroon tot bastaard. Biografie en het individuele perspectief in de geschiedschrijving* (Groningen University Press) is verkrijgbaar via de website van het Biografie Instituut.

Anton Kröller

De naam van Anton Kröller was bij een groot publiek alleen nog bekend vanwege zijn echtgenote Helene Kröller-Müller, die met het geld van haar man een wereldberoemde kunstverzameling opbouwde. Toch was deze Rotterdamse ondernemer in de eerste helft van de twintigste eeuw een van de rijkste, machtigste en meest omstreden mensen van Nederland. Voor de Eerste Wereldoorlog was Kröller een succesvol zakenman, tijdens de oorlog bepaalde hij met een kleine groep zakenlieden voor een groot deel de buitenlandse en economische politiek van Nederland. In deze oorlogsjaren verwierf hij zich de bijnaam ‘De ongekroonde koning van Nederland’.

Die reputatie bleef hij in de jaren twintig waarmaken, met het wereldomspannend bedrijf Müller & Co, een groot aantal commissariaten, betrokkenheid bij het ontstaan van Hoogovens en KLM, het kilometers ver strekkend landgoed De Hoge Veluwe en de internationaal opzienbarende kunstcollectie van zijn vrouw.

Op 2 juni 2015 promoveerde Ariëtte Dekker op de biografie *Leven op krediet. Anton Kröller (1862-1941)*. De handelseditie is verschenen bij uitgeverij Prometheus/Bert Bakker.

Franklin Delano Roosevelt

Although many biographies have been written about Franklin Delano Roosevelt (1882-1945), they have largely ignored or dismissed his command of all U.S. Armed Forces throughout the Second World War.

Since the role of Commander in Chief in peace and war is one of the essential tasks of a U.S. President and since that role has been exercised with both success and failure over the past seventy years of American global hegemony since his death, this dearth is a surprising gap in our biographical understanding and knowledge. Was America's military victory in World War II only attributable to its generals and admirals. Was Churchill really the architect and strategic mastermind behind the Allied winning of the war – as Churchill painted his own performance in his great six-volume memoir, *The Second World War*, which helped win him the Nobel Prize for Literature after the war?

Clearly, the death of Franklin Roosevelt from a cerebral hemorrhage on April

12, 1945, several weeks before the fall of Adolf Hitler, was a calamity for his biography as the dominant military leader of the western Allies, for the President had fully intended to write his war memoirs, and had already begun assembling the materials. He had, after all, rallied his country after defeat at Pearl Harbor on December 7, 1941, and had been the ultimate

figure responsible for turning that misfortune into military victory – victory that then permitted the United States to become the world’s foremost postwar superpower, for good and ill.

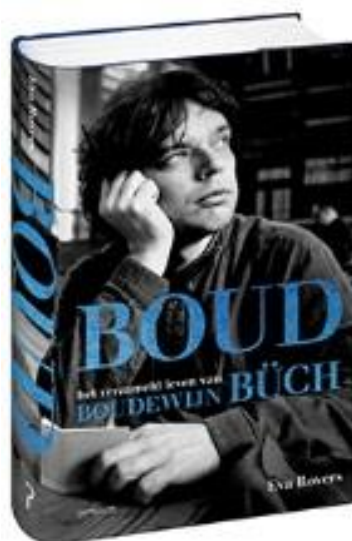
On 28 April 2016, Hamilton defended his thesis *Commander in Chief. FDR’s battle with Churchill, 1943*. The trade edition was published by Houghton Mifflin Harcourt.

Boudewijn Büch

Na het overlijden van Boudewijn Büch in 2002 is in talloze boeken, krantenartikelen, opiniestukken en televisieprogramma’s geprobeerd het leven van deze markante persoonlijkheid te vangen. Bibliofiel Boudewijn, dichter Boudewijn, verzamelaar Boudewijn, Boudewijn de Wassenaarse jongen, de Goethe-adept, Boudewijn de gevallen communist, de heteroseksuele homo, de vriend van... Verreweg de meeste aandacht ging uit naar Boudewijn Büch de mystificator, de man die aan de werkelijkheid niet genoeg had en daarom nog een parallel universum schiep.

De overdadige aandacht voor zijn mystificaties heeft ons het zicht ontnomen op de persoon Boudewijn Büch en op zijn tumultueuze loopbaan. Dat is zonde, want hij liet een aantal bijzondere dichtbundels, aangrijpende boeken en talloze ongeëvenaarde reportages na, waardoor een groot publiek zich plotsklaps interesseerde voor de meest obscure uithoeken van de wereld. Niet in de laatste plaats wist Büch onder meer als wekelijkse gast in *Barend & Van Dorp* met zijn tomeloze, onbevangen geestdrift televisiekijkend Nederland nieuwsgierig te maken naar lang vergeten boeken en auteurs.

Na zijn dood was er echter nauwelijks aandacht voor de rol die Büch de voorgaande twee decennia had gespeeld binnen de culturele wereld. Door het literaire establishment werd hij weggezet als straatschoffie dat ook eens een boek had gelezen, maar in retrospectief blijkt hij exemplarisch te zijn voor de veranderende smaakopvatting in de laatste kwart van de twintigste eeuw. Op aanstekelijke wijze liet Büch zien dat een mens geen stoffige

professor hoeft te zijn om van geschiedenis of poëzie te houden. Hij was een culturele alleseter, die zijn loopbaan als dichter begon en als televisiepersoonlijkheid eindigde. In de tussenliggende jaren werkte hij met evenveel geestdrift aan columns voor *Playboy* en *Nieuwe Revue* als aan artikelen over Rimbaud voor *NRC Handelsblad*. Hij beschreef de wereldliteratuur in het literaire tijdschrift *Maatstaf* om vervolgens in het VARA-programma *Büchs boeken* de nieuwste publicaties door de studio te smijten als deze hem niet bevielen. *BOUD* verscheen op 13 november 2016 bij uitgeverij Prometheus.

2.3 Congressbundels

In 2016 organiseerde Chris Hietland met Gerrit Voerman een symposium over Nieuw Links. Tijdens dit symposium werd de bundel *10 over Rood 50 jaar later* gepresenteerd. Jonne Harmsma organiseerde samen met George Harinck (Vrije Universiteit) een symposium over het kabinet-Zijlstra, onder de titel *Waar we heen gaan, Jelle zal wel zien*.

Congresbundels verschenen onder auspiciën van het Biografie Instituut

2.4 Digitaliseringsprojecten

Om sneller en gemakkelijker toegang tot biografisch onderzoeksmateriaal te verkrijgen en nieuwe mogelijkheden tot onderzoek mogelijk te maken, hebben wij biografisch onderzoeksmateriaal gedigitaliseerd beschikbaar gesteld op de website biografieinstituut.ub.rug.nl

Onderdeel hiervan is het project ‘Boekenproductie 1940-1945’. De totale boekenproductie tussen mei 1940 en mei 1945 is in kaart gebracht en digitaal online doorzoekbaar gemaakt voor onderzoek. Aan de basis ligt *Brinkman's catalogus van boeken en tijdschriften*.

Het familiearchief van de Groningse familie Van Calker-Clemens-Schröner wordt door de Groninger Archieven gedigitaliseerd ten behoeve van het beoogde onderzoeksproject ‘Fijnproevers en smaakmakers’.

Burgerlijke cultuur in Groningen tussen nationalisme en kosmopolitisme (1830-1970)'. Dit rijke archief is toegankelijk via de Groninger Archieven.

Met onze digitale bestanden hebben wij ook een inhoudelijke bijdrage geleverd aan het Biografisch Portaal (www.biografischportaal.nl). Per 20 oktober 2014 heeft Hans Renders de werkzaamheden als voorzitter van Stichting Biografisch Portaal van Hans Blom overgenomen.

Nationaal Pseudoniemen Archief

Afgelopen jaar zijn er correcties, toevoegingen en technische verbeteringen aangebracht aan het Nationale Pseudoniemen Archief, dat door het Biografie Instituut is opgericht in 2010. Het Nationale Pseudoniemen Archief is een online doorzoekbare database van pseudoniemen en bijbehorende burgernaam, waarbij gezocht kan worden op pseudoniem, burgernaam of beide.

Toevoegingen of correcties kunnen gebruikers doorgeven per mail, waarna het na controle wordt doorgevoerd in de database. Het pseudoniemenarchief is te vinden op www.biografieinstituut.nl/npa.

2.5 Publicaties

Wetenschappelijke publicaties

- Haan, Binne de, 'Personalised history: On biofiction, source criticism and the critical value of biography', in: Hans Renders, Binne de Haan en Jonne Harmsma ed., *The Biographical Turn: Lives in History*, Routledge, London/New York 2016, p. 53-67.
- Harmsma, Jonne, 'Honest politics': A Biographical Perspective on Economic Expertise as a Political Style, in Hans Renders, Binne de Haan and Jonne Harmsma (red.), *The Biographical Turn: Lives in History*, Routledge, London/New York 2016, p. 104-117.
- Renders, Hans (samen met Sjoerd van Faassen), 'Les Éditions de Minuit and De Bezige Bij. A Comparison of a French and a Dutch Resistance Publishing House during and shortly after World War II, 1941-1946', in: *Quarendo. A quarterly journal from the Low Countries devoted to manuscripts and printed books* 46(2016)1, mei, p. 53-74.
- Renders, Hans, 'De geschiedenis van Oote. Een door de avant-garde gewantrouwde provinciaal', in: *Uitgelezen Boeken* 18(2016)1, augustus, p. 24-52.
- Renders, Hans (i.s.m. Sjoerd van Faassen en Erik Buelinckx) "'De stem uit de diepte": een onuitgegeven "simultanéistisch spel" van Theo van Doesburg, in: *Zacht Lawijd* 15(2016)3, september, p. 4-55.
- Renders, Hans, 'The Biographical Turn. Biography as critical method in the humanities and in society', introduction with Binne de Haan and Jonne Harmsma, in: Hans Renders, Binne de Haan and Jonne Harmsma, *The Biographical Turn. Lives in History*, Routledge, London/New York 2016, p. 1-11.
- Renders, Hans (with Sjoerd van Faassen), 'Biographies as multipliers: The First World War as turning point in the lives of modern artists', in: Hans Renders, Binne de Haan and Jonne Harmsma, *The Biographical Turn. Lives in History*, Routledge, London/New York 2016, p. 91-103.
- Renders, Hans, 'Biography is not a selfie: Authorisation as the creeping transition from autobiography to biography', in: Hans Renders, Binne de Haan and Jonne Harmsma, *The Biographical Turn. Lives in History*, Routledge, London/New York 2016, p. 158-164.

Vakpublicaties

- Haan, Binne de, 'Biografie', in *Geschiedenis Magazine* 51(2016)3, april/mei, p. 60-61.
- Haan, Binne de, en Marijn Molema, 'Agrarische bedrijfsveranderingen 1955-1980: enkele observaties uit een oral history-project', in: *De Vrije Fries* 96(2016), p. 163-176.

- Harmsma, Jonne, 'In Rotterdamsche sfeer': Economische wetenschap aan de Vrije Universiteit tussen Ridder en Zijlstra' [*The Rotterdam tradition: Economics at the Free University between Ridder and Zijlstra*], *TPEdigitaal* 10(2016)3, pp. 99-112.
- Harmsma, Jonne, 'Jelle Zijlstra: op het kruispunt tussen wetenschap en politiek' [*Jelle Zijlstra: on the crossroads between science and politics*], in A.C. Flipse (red.), *135 jaar VU en samenleving: 25 portretten*, VU University Press, Amsterdam 2016, p. 115-122.

- Hietland, Chris en Gerrit Voerman, 'Nieuw Links in de Partij van de Arbeid, 1966-1971. Een beknopt historisch overzicht', in: Chris Hietland en Gerrit Voerman (red.), *10 over rood 50 jaar later*, Boom: Amsterdam 2016, p. 15-26.
- Hietland, Chris, 'Van rebellengroep tot partijelite? André van der Louw en de kerngroep van Nieuw Links', in: Chris Hietland en Gerrit Voerman (red.), *10 over rood 50 jaar later*, Boom: Amsterdam 2016, p. 99-130.
- Hietland, Chris en Gerrit Voerman, 'Inleiding', in: Chris Hietland en Gerrit Voerman (red.), *10 over rood 50 jaar later*, Boom: Amsterdam 2016, p. 7-14.
- Hietland, Chris: 'Het imaaasje van Provo. Vijftig jaar later', in: *Tijdschrift voor Geschiedenis* 129(2016)3, p. 433-446.

- Renders, Hans, recensie Niall Ferguson, *Kissinger: 1923-1968. The Idealist*, in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)1, p. 87.
- Renders, Hans, recensie Heere Heeresma, *Bleib Gesund. Brieven*, in: *Het Parool* 14-1-2016.
- Renders, Hans, recensie Max de Jong, *Dagboek*, bezorgd door Marsha Keja, in: *Het Parool* 28-1-2016.
- Renders, Hans, recensie Sytze van der Zee, *Hare Majesteits loyaalste onderdaan. François van 't Sant 1883-1966*, in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)2, p. 16.
- Renders, Hans, recensie Jan de Vries & Marijke de Groot (red.), *Van*

- Sintels vuurwerk maken. Kunstkritiek en moderne kunst 1905-1925*, in: *Het Parool* 18-2-2016.
- Renders, Hans, recensie Paul Fischer, *Een Kim Jong-Il Productie*, in: *Het Parool* 3-3-2016.
 - Renders, Hans, recensie Paul Damen, *Bloemen van het kwaad. Gedichten van dictators*, in: *Het Parool* 17-3-2016.
 - Renders, Hans, recensie Elisabeth Leijnse, *Cécile en Elsa. Strijdbare freules*, in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)4, april, p. 87.
 - Renders, Hans, 'Een correctie op de geschiedenis', in: Nigel Hamilton, *Roosevelt vs. Churchill. Bevelhebbers in oorlog – 1943*. Veen Media, Amsterdam 2016, p. 7-12.
 - Renders, Hans, recensie Boris Pasternak, *Dokter Zjivago*, in: *Het Parool* 31-3-2016.
 - Renders, Hans, recensie Rosemary Sullivan, *De dochter van Stalin. Het veelbewogen leven van Svetlanan Alliloejeva*, in: *Het Parool* 14-4-2016.
 - Renders, Hans, 'Inleiding. Eenzaam en meestal alleen', in: Willem Oltmans, *Memoires 1985-A*, Papieren Tijger, Breda 2016, p. 7-10.
 - Renders, Hans, recensie Frank Westerman, *Een woord een woord*, in: *Het Parool* 21-4-2016.
 - Renders, Hans, recensie Henk van Osch, *Kardinaal de Jong. Verzetsheld en conservator*, in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)5, mei, p. 87.
 - Renders, Hans, recensie *Dienstbaar tot het einde. Brieven van en aan Elisabeth Couperus-Baud 1923-1958*, bezorgd door H.T.M. van Vliet, in: *Het Parool* 12-5-2016.
 - Renders, Hans, recensie Sylvia Heimans, *Josepha Mendels. Het eigenzinnige leven van een niet-nette dame. Biografie*, in: *Het Parool* 26-5-2016.
 - Renders, Hans, recensie Andrea Wulf, *De uitvinder van de natuur. Het avontuurlijke leven van Alexander von Humboldt*, in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)6, juni, p. 87.
 - Renders, Hans, recensie Pauline Micheels, *De waarheidszoekster. Henriette Boas. Een leven voor de joodse zaak*, in: *Het Parool* 9-6-2016.
 - Renders, Hans, recensie Frank Dikötter, *De Culturele Revolutie. Een volksgeschiedenis 1962-1976*, in: *Het Parool* 23-6-2016.
 - Renders, Hans, recensie Mark Verheijen, *Harm van Riel. Een rechtse provo*, in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)7/8, augustus, p. 91.
 - Renders, Hans, Elias Canetti, *Het boek tegen de dood*, in: *Het Parool* 14-7-2016.

- Renders, Hans, 'Naschrift' [bij 'Aantjes werd te zwaar beschuldigd], in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)9, september.
- Renders, Hans, recensie Luc Sante, *Het andere Parijs. Stad van het volk*, in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)9, september, p. 87.
- Renders, Hans, recensie Simon Sebag Montefiori, *De Romanovs 1613-1918*, in: *Het Parool* 1-9-2016.
- Renders, Hans, recensie Felix Klos, *Winston Churchill; vader van Europa*, in: *Het Parool* 15-9-2016.
- Renders, Hans, recensie Peter Ackroyd, *Thomas More. Biografie*, in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)10, oktober, p. 87.
- Renders, Hans, recensie Peter Longerich, *Hitler*, in: *Het Parool* 29-9-2016.
- Renders, Hans, recensie Luc Panhuysen, *Oranje tegen de Zonnekoning. De strijd tussen Willem III en Lodewijk XIV om Europa*, in: *Het Parool* 13-10-2016.
- Renders, Hans, recensie Jolande Withuis, *Juliana. Vorstin in een mannenwereld*, in: *Het Parool* 26-10-2016.
- Renders, Hans, recensie Rusteloos en overal. *Het leven van Albert Helman*, in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)11, november, p. 91.
- Renders, Hans, recensie *Ferdinand en Johanna Bordewijk*, in: *Het Parool* 17-11-2016.
- Renders, Hans (i.s.m. Jeroen Vullings), 'Interview Richard Holmes: "Een biografie moet rechtvaardigheid brengen"', in: *Vrij Nederland* 19-11-2016, p. 60-67.
- Renders, Hans, recensie Rémon van Gemeren, *Couperus. Een leven*, in: *Het Parool* 24-11-2016.
- Renders, Hans, recensie Diederick Slijkerman, *Wim Treub (1858-1931)*, in: *Historisch Nieuwsblad* 25(2016)12, december, p. 87.
- Renders, Hans, recensie Catherine Merridale, *Lenin in de trein. De reis naar de revolutie*, in: *Het Parool* 8-12-2016.
- Renders, Hans, 'Gertrude Pape – inspiratory van het surrealisme', in: Gertrude Pape (alias Evelyn Palmer), *Verses by a female Robinson Crusoe*; Theo van Baaren, *A Sheaf of simple poems*, De Utrechtse Boekhoudpers, Utrecht 2016, p. 43-45.
- Renders, Hans, recensie Hans Janssen, *Piet Mondriaan. Een nieuwe kunst voor een ongekend leven. Een biografie*, in: *Het Parool* 17-11-2016.
- Renders, Hans, recensie J. Goudsblom, *Geleerd. Memoires 1932-1968*, in: *Het Parool* 31-12-2016.

Rovers, Eva, *BOUD. Het verzameld leven van Boudewijn Büch*, Prometheus, Amsterdam 2016.

- Wynia, Gerben (red.), C.O. Jellema & Jan Siebelink, *Uit diepe verwantschap*, Flanor, Nijmegen 2016.
- Wynia, Gerben (red.), C.O. Jellema, *Late roos*, Avalon Pers, Woubrugge 2016.

Lezingen en wetenschappelijke activiteiten

- Brummer, Coen, 2 februari 2016, 'Een kloof tussen theorie en praktijk van de politiek?', D66 Den Haag.
- Brummer, Coen, 29 oktober 2016, 'Van idee, via macht, naar werkelijkheid', Bijeenkomst mr. H.A.F.M.O. van Mierlo-stichting.
- Haan, Binne de, 29 april, Academiegebouw, Rijksuniversiteit Groningen. 'Heads of State: The Impact of Presidential Biography on Public Opinion', paper workshop 'The Impact of Presidential Biography: Correcting Historiography and Entering Public Political Debates', Biografie Instituut/ICOG.
- Haan, Binne de, 24 augustus, NUI Galway, Galway. 'Richard Holmes: A biographer-historian *par excellence*: Biography as a handshake and a coffee-house form', paper seminar S63 'Biography', congres ESSE-2016 (The European Society for the Study of English).
- Haan, Binne de, 16 december, WTC Expo/Noord-Nederlandse Landbouwbeurs, Leeuwarden. 'Agrarische bedrijfsveranderingen 1955-1980: enkele observaties uit een oral history-project', paper Sieperda Symposium, Fryske Akademy/Koninklijk Fries Genootschap.
- Harmsma, Jonne, 7 april 2016, "A Rhetoric of Truth: Economic Expertise as a Political Style – a Dutch Case". Speaking in Parliament: history, politics, rhetoric, Queen Mary University of London, UK.
- Harmsma, Jonne, 29 april 2016, "Mission-X: Jelle Zijlstra's quest to undo the Nixon-shock". Workshop, The Impact of Presidential Biography, Rijksuniversiteit Groningen.
- Harmsma, Jonne, 28 mei 2016, "Firefighting on an international stage: Salvaging the Bretton Woods system". N.W. Posthumus Conference, Wageningen University.

- Harmsma, Jonne, 25 augustus 2016, “From Model to Vision: A Biographical Turn in Political Economy?” ESSE 2016 Conference, NUI Galway, Ireland.
- Harmsma, Jonne, 22 november 2016, “De begroting als symbool” [“*The government budget as a symbol*”]. Symposium ‘Waar we heen gaan, Jelle zal wel zien’: Het kabinet-Zijlstra (1966-1967) na vijftig jaar, Vrije Universiteit Amsterdam.
- Harmsma, Jonne, 9 december 2016, “Zijlstra’s gematigd monetarisme” [“*Zijlstra's moderate monetarism*”]. Seminar Nederlands Economisch Denken, Universiteit van Amsterdam.

- Hietland, Chris, 9 maart, ‘Biografie André van der Louw’, seminar Onderzoeksschool Politieke Geschiedenis, Rijksuniversiteit Leiden.
- Hietland, Chris, 23 juni, studiedag Biografie Instituut, Rijksuniversiteit Groningen, bespreking teksten en werkplannen met collegabiografen.
- Hietland, Chris, 3 oktober, ‘Van rebellengroep tot partijelite? André van der Louw en de kerngroep van Nieuw Links’, Symposium Nieuw Links en de Partij van de Arbeid, Rijksuniversiteit Groningen.
- Hietland, Chris, 8 december, ‘Conflicting perceptions of democracy. André van der Louw and the social democratic elites of the 1950s and 1960s’, workshop Political Elites and Contested Democracy in Post-war Western Europe (1945-1965), Radboud Universiteit Nijmegen.

- Renders, Hans, Reviewing onderzoeksaanvraag National Research Foundation of South Africa.
- Renders, Hans, Reviewing onderzoeksaanvraag Institut Universitaire de France (IUF, Paris).
- Renders, Hans, Peer review NWO Lerarenbeurzen, reports and preparation, januari-maart.
- Renders, Hans, Voorzitter commissie Leraren Promovendibeurzen NWO, 21 april.
- Renders, Hans, Peerreview diverse artikelen voor *Quaerendo. A quarterly journal from the Low Countries devoted to manuscripts and printed books*.
- Renders, Hans, Peerreview voor *Historisch Jaarboek Groningen*, 19 april.
- Renders, Hans, Reviewing biografieprojecten Stichting Democratie & Media.
- Renders, Hans, Reviewing CLARIAH-CORE project, NOW project voor digitaal toegankelijk maken biografisch materiaal reformers 19de eeuw.

- Renders, Hans, Beoordelingscommissie proefschrift/ biografie Clare Lennart door Petra Teunissen-Nijssse, Universiteit Leiden.
- Renders, Hans, Beoordelingscommissie Cum Laude Guido van Hengel biografie van Gavriilo Princip.
- Renders, Hans, Openingslezing over biografieën van kardinalen in de Lage Landen, ‘Het roomse rood’, Luce (platform voor postinitieel onderwijs van de Tilburg School of Catholic Theology) in samenwerking met het Cardinal Willebrands Research Centre.
- Renders, Hans, 28 april Promotor proefschrift Nigel Hamilton, Cum Laude, 28 april.
- Renders, Hans, Dagvoorzitter en medeorganisator Workshop Presidential Biography, 29 april.
- Renders, Hans, Panel John Adams Institute: Paul Brill, Nigel Hamilton, 2 mei.
- Renders, Hans, Jurylid Erik Roelfzema-Halzelhoff Biografie Prijs, 10 mei Noord Hollandse Maatschappij der Werenschappen, uitspreken jury rapport Erik Roelfzema-Halzelhoff Biografie Prijs.
- Renders, Hans, Aix-Marseille Université - Département d’Etudes du Monde Anglophone Conference Doctoral School PhD-students, lezing 27 mei.
- Renders, Hans, Jurylid Plutarch Award for Best Biography, Richmond, Virginia. Toespraak over nominatie, 4 juni.
- Renders, Hans, Biografie Instituut Terugkomdag voor promovendi, 23 juni.
- Renders, Hans, Organisatie (met université Aix-Marseille) 22-26 augustus, drie panels Galway. Biography, 23, 24 en 25 augustus.
- Renders, Hans, Lezing Galway, ‘Biography’, 23 augustus.
- Renders, Hans, Schwobfestival Groningen. Lezing en workshop leiden Zivagho Pasternak, 4 september.
- Renders, Hans, *The Biographical Turn. Lives in History* op 29 september verschenen bij Routledge Publishers.
- Renders, Hans, Oktober Geschiedenis Festival Haarlem. Panel Pers tijdens WO II en interview Nigel Hamilton over Roosevelt, 13 oktober.
- Renders, Hans, In ontvangstname eerste exemplaar boek Jan Cremer, lezing familiegeschiedenis, Amsterdam 13 oktober.
- Renders, Hans, 15 oktober-17 november Guest Professor Aix-Marseille Université – Lerma, La Maison de la Recherche / The Biography Society, 15 oktober-17 november.

- Renders, Hans, 'The changing reputation of genres: Autobiography, Memoires and Biography', lezing Aix-en-Provence 19 oktober.
- Renders, Hans, Master Class publique : doctorants du Lerma et Master ACMA, 20 octobre.
- Renders, Hans, 'The Biographer, The Publisher, The Press and the Market', Séminaire Biographie, Aix-en-Provence 26 oktober.
- Renders, Hans, 'The challenge of Life Writing', Séminaire Biographie, Aix-en-Provence 8 november.
- Renders, Hans, 'L'état de l'art en études biographiques : le tournant biographique', Conférence de l'École doctorale, Aix-en-Provence 10 november.
- Renders, Hans, 'The role of Biography in Public Life', Séminaire Biographie, Aix-en-Provence 11 november.
- Rovers, Eva, 23 november 2016, 'De Reve-tapes. Over een winkel, een spel en verwarring in het kamp van de tegenstander', Bijzondere Collecties Universiteit van Amsterdam.
- Rovers, Eva, 30 november 2016, 'Boudewijn Büch: boekpromotor met bibliobesitas', Vrienden Academische Erfgoed Groningen.
- Veltman, David, 28 oktober 2016, 'Vlaanderen wilde Felix De Boeck als een icoon zien', interview Glasnost, Oog Radio.

2.6 Redacteurschappen en adviescommissies

Nigel Hamilton is Honorary President van The Biography Society/Société de Biographie.

Hans Renders is redacteur van het Vlaams-Nederlandse wetenschappelijke tijdschrift *ZL. Literair-historisch tijdschrift* en de Brill-publicatiereeks 'Biography Studies', en hij maakte deel uit van de editorial board van het wetenschappelijke tijdschrift *Quaerendo. A Quarterly Journal from the Low Countries devoted to Manuscripts and printed Books* (Leiden) en van het wetenschappelijke tijdschrift *Le Temps des Médias. Revue d'histoire* (Parijs). Hij trad op als peer reviewer voor *Quaerendo*, *Spiegel der Letteren. Tijdschrift voor Nederlandse Literatuurgeschiedenis en voor Literatuurwetenschap* en *Zacht Lawijd*. Hij is lid van de editorial board van de wetenschappelijke publicatiereeks 'Microhistories' (Routledge).

Renders is gevraagd om te adviseren door NWO, Stichting Democratie en Media, was lid van het bestuur van de Amerikaanse organisatie Biographers International Organization (BIO) en lid van het Curatorium van Stichting Media Ombudsman Nederland. Hij is vice-president van The Biography Society/Société de Biographie.

Renders was jurylid van de internationale Plutarch Award 2016 van BIO en jurylid van de Erik Hazelhoff Roelfzema Biografieprijs 2016.

Renders is voorzitter van het bestuur van Stichting Innovatie Media, zit in de redactieraad van het Biografisch Portaal en is voorzitter van Stichting Biografisch Portaal. Ook was hij boekcriticus van het radioprogramma voor geschiedenis OVT van de VPRO op zondag. Vanaf december 2016 heeft hij een maandelijks rubriek over biografie in *Met het oog op morgen*.

Eva Rovers was in 2016 bestuurslid (secretaris) van de Werkgroep Biografie/*Tijdschrift voor Biografie* en lid van de Raad van Toezicht van het Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam.

Interview Historicus Nigel Hamilton

'Roosevelt verborg zijn kracht'

Franklin Roosevelt heroverde Europa op de Duitsers – niet Winston Churchill, zoals wordt gedacht. Dat betoogt zijn biograf: 'Hij heeft zijn rol in de oorlog niet kunnen boekstaven.'

Door Sander van Walsum

Dat de Duitse Wehrmacht in 1940 niet hét Europa kon bezetten, hebben we aan Winston Churchill te danken. Maar dat het continent vervolgens op de Duitsers werd heroverd, is niet de verdienste van de Britse oorlogspremier, maar van de Amerikaanse president Franklin Delano Roosevelt. Dat betoogt de Amerikaanse (van oorsprong Britse) historicus Nigel Hamilton (1944) in de zogenoemde deelbiografie van Roosevelt, waarop hij onlangs promoveerde aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Commander in Chief heet dat boek. Het splitst zich toe op de strategische verschillen van inzicht tussen Roosevelt en zijn voornaamste bondgenoot, Churchill, in 1943. Churchill wilde de Wehrmacht zo snel mogelijk oprollen vanuit het zuiden van Europa. Roosevelt wilde de Duitsers om te beginnen in Afrika confronteren, zodat de Amerikanen – observaren op het moderne krijgstoneel – in een later stadium Europa konden bevrijden. En zo gebeurde het, uiteindelijk. Het nageslacht kan zich daarmee gelukkig prijzen, zegt Hamilton. 'Om met de Britse veldmaarschalk Bernard Montgomery te spreken: geen andere man dan Churchill had in 1940 kunnen standhouden, maar geen andere man had de zegen vervolgens zo kunnen verspreken.'

President Roosevelt bekijkt een semi-automatisch wapen in 1940 tijdens zijn bezoek aan het 'laboratorium' van het leger in de Amerikaanse plaats Aberdeen, waar militaire voorraden werden opgeslagen. Foto AP

Hoe komt het dan toch dat Churchill als strateeg zoveel meer krediet krijgt dan Roosevelt?

Nigel Hamilton.
Foto Frank Morikiewicz

Churchill heeft zijn eigen monumenten kunnen bouwen. Daar was hij al tijdens de oorlog mee bezig. Met het oog op de geschiedschrijving bewaarde hij elk memorandum en elke oekaze die hij deed uitgaan. Daarmee heeft hij na 1945 zijn uitgebreide oeuvre – goed voor de Nobelprijs voor de literatuur – kunnen documenteren. In overeenstemming met zijn eigen uitspraak dat de geschiedenis door de overwinnaars wordt ongetekend. Roosevelt heeft de oorlog niet overleefd. Hij heeft zijn eigen rol in de oorlog niet kunnen boekstaven. Daardoor wordt hij tot op de dag van vandaag vooral geassocieerd met de New Deal en met de vier vrijheden die naar hem zijn vernoemd, maar niet met de geallieerde overwinning in de Tweede Wereldoorlog.

Hadden historici vóór u dat monument voor Roosevelt dan niet kunnen oprichten?

'Dat vereiste een zekere moed. Wie de president recht wilde doen, moest de verdiensten relativeren van Churchill en van al die Amerikaanse generaals die hun prestaties na de oorlog breed hebben uitgemeten. Roosevelt kon hun geen weerwerk meer bieden.'

Maar waren Roosevelt's verdiensten voor zijn tijdgenoten niet gewoon zichtbaar?

Premier Churchill probert een Tommy gun, 1940. Foto AP

'Hij wist zijn kracht goed te verbergen, wat wellicht ook samenhangt met het feit dat hij gehandicapd was. Hij consulteerde zijn generaals, bijg'o's, en hij luisterde ook werkelijk naar hen. Anders dan Churchill bedreef hij de democratisch leiderschap. Daardoor kon het misverstand ontstaan dat hij geen eigen opvattingen had. Maar

CHURCHILL
1874 - 1965
Winston Leonard Spencer Churchill was minister-president van Groot-Brittannië van 1940 tot 1945 en van 1951 tot 1955.

Daarnaast bekleedde hij ministersposten in verschillende kabinetten. Zo was hij tijdens de Eerste Wereldoorlog minister van Marine en van Munities (en die hoedanigheid gaf hij de aanzet tot de ontwikkeling van de tank). Hij schreef meerdere boeken en duizenden tijdschrift- en krantenartikelen (zijn voornaamste bron van inkomsten). Hij was fel gekant tegen concessies aan nazi-Duitsland. In 1953 werd de Nobelprijs voor de literatuur aan hem toegekend.

niets is minder waar: Roosevelt had een ijeren wil. Hij was een koppige Zeeuw (zijn voorouders, en die van president Theodore Roosevelt, kwamen uit Zeeland, red.). En uiteindelijk nam hij de beslissingen. Bijna die creet, en met de kaarten tegen de borst. Het exhibitionisme van Churchill was hem vreemd.'

ROOSEVELT
1882 - 1945
Franklin Delano Roosevelt was van 1933 tot zijn dood in 1945 de 32ste president van de Verenigde Staten.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was hij onderminister van Marine. In 1921 werd hij getroffen door kinderverlamming, waarna zijn onderlichaam bijwelnd verlamd raakte. Met zijn New Deal maakte Roosevelt een einde aan de Grote Depressie van de jaren dertig. Voordat de Verenigde Staten door de Japanse aanval op de marinebasis op Pearl Harbor (1941) bij de Tweede Wereldoorlog betrokken raakten, verzorgde hij Groot-Brittannië en de Sovjet-Unie van wapens.

Het klinkt alsof u een hekel hebt aan Churchill.
'Verre van dat. Ik heb grote eerbied voor hem, en ik koester de herinnering aan een weekend dat ik in 1963 in Chartwell, het buitenhuis van Churchill, heb doorgebracht. Ik was 19 jaar oud, de gastheer moet 89 zijn geweest. Natuurlijk was ik mij ervan be-

wust dat ik een ontmoeting had met de geschiedenis. We waren met z'n zessen, onder wie Churchill, zijn vrouw Clementine en veldmaarschalk Montgomery, een bekende van mijn vader die mij had geïntroduceerd.

Is u nog veel geïntereerd in de conversatie?

'Eigenlijk niet zo veel. Churchill was hoogbejaard, hij was allang niet meer de sprankelende figuur van weleer. Hij gronde naar me, kijkend door zijn wijnglas, nadat Montgomery had gezegd dat ik een socialist was. Maar eigenlijk had ik meer oog voor de Zweedse verpleegsters die de oude man verzorgden.'

U bent de 70 gepasseerd. U bent een gelaeswerd biograf, onder anderen van Montgomery en de jonge Kennedy. Waarom promoveert u pas nu en waarom in Groningen?

'Het antwoord ligt ten dele besloten in uw vraag: ik ben biograf. Dat is een heidigheid die in de academische wereld nog niet erg serieus wordt genomen. Behalve in Groningen, waar een Biografie Instituut is gevestigd dat zijn gelijke in de wereld niet kent. En dat is het antwoord op het tweede deel van uw vraag.'

Onderwijs en samenwerkingsverbanden

3.1 Onderwijs

Behalve promovendi worden door het Biografie Instituut ook studenten begeleid, die binnen het onderzoeksdomein een afstudeerscriptie schrijven of een onderzoekscollege volgen. De leerstoelgroep Geschiedenis en Theorie van de Biografie verzorgt collegereeksen, voor Bachelor- en Masterstudenten. In het vorige studiejaar is de collegereeks ‘Historical approach to Biography’ ontwikkeld en gegeven, bedoeld voor Masterstudenten van de Faculteit der Letteren.

3.2 Samenwerkingsverbanden

Met de Universiteitsbibliotheek Groningen wordt samengewerkt voor de eerdergenoemde digitaliseringsprojecten.

Met stichting Archief en Documentatiecentrum Nederlandse Gedragwetenschappen, het Nationaal Onderwijsmuseum en het Documentatiecentrum Nederlandse Politieke Partijen is samengewerkt aan de congresbundel *Biografie & Pedagogie*.

3.3 Biografisch Portaal

Het Biografie Instituut werkt samen met enkele andere instellingen met als trekker het Instituut voor Nederlandse Geschiedenis aan een ‘Biografisch Portaal’ van Nederland. Dit portaal (www.biografischportaal.nl) is bedoeld om wetenschappelijk onderzoek te bevorderen door onder meer biografische naslagwerken en bestanden digitaal op internet beschikbaar te maken met biografische informatie over de bewoners van Nederland, van de vroegste tijden tot nu

